

ჩემი კულტურა

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო №33, დეკემბერი, 2015 წელი

გლოცავით დაძლევებული შობა-იბალ წელს!

დავით ბაბალუას ნახატი

აფხაზეთის კულტურული
მემკვიდრეობა -
ქართული კულტურის განუყოფელი
ნაწილი

83.4

აფხაზეთის საჯარო სკოლებში
აფხაზური ენის სწავლება დაიწყეს

83.5

ქართული ენა -
რუსიული კატორული პოლიტიკის
სამიზნე

83.7

იური ანუა - „ხიდი“ ქართველებსა და აფხაზებს შორის

ნაზო კორსანიძის

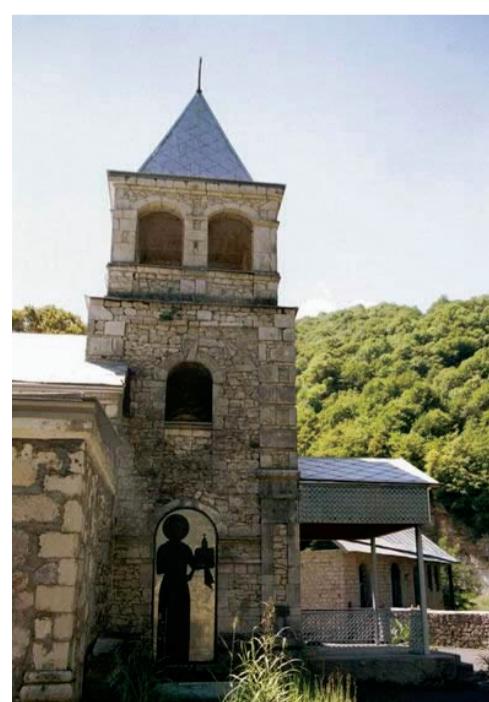
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის
მთავრობის მხარჭაჭრითა და აფხაზეთის
ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა
და კულტურის სამინისტროს ორგანიზა-
ბით, ნოდარ დუმბაძის სახელობის მოზარდ
მაყურებელთა თეატრში აფხაზეთში
მონამეობრივად აღსრულებული აფხაზი
მამულიშვილისა და საზოგადო მოღვანის,
ნ. გიორგის პირველი ხარისხის ორდენის
კავალერის იური (გიორგი) ანუას ხსოვნის
საღამო გაიმართა.

აქვე შედგა იური ანუას ცხოვრებისა
და მოღვანეობის ამსახველი დოკუმენ-
ტური ფილმის - „ხიდი“ პრეზენტაცია
(ფილმის სცენარის ავტორი თბილ ბარ-
თაია, რეჟისორი გიორგი ბართაია).

იური ანუას დვანლზე ისაუბრეს
აფხაზეთის ა/რ მთავრობის თავმჯ-
დომარის მოვალეობის შემსრულე-

ბელმა ვახტანგ ყოლბაიამ, აფხაზეთის
ა/რ უმალლესი საბჭოს თავმჯდომა-
რემ ელგუჯა (გია) გვაზავამ, ბოდბის
დედათა მონასტრის იღუმენიამ დედა
თეოდორამ, ბათუმის შოთა რუსთავე-
ლის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორმა იზო ბელთაძემ, კომპოზ-
იტორმა ჯემალ ადამაშვილმა. დამს-
წრეთა წინაშე მუსიკალური ნომრებით
წარსდგნენ საქართველოს სახალხო
არტისტი ლიმიტრი ჯაიანი და ბავშვთა
ანსამბლი „შავნაბადა“, კომპოზიტორი
და მომღერალი ია მაისაია, ჩოხოსანთა
ანსამბლი „შავლეგი“; შორენა ლებან-
იძის, ანზორ გბიანისა და ქეთი ჯაყე-
ლის წიგნებიდან ნაწყვეტები ნაიკითხეს
მსახიობებმა ჯაბა ჯანაშიამ და თათია
ხარებავამ, კახაბერ ძაძამიამ; ვიდეო-
ინსტალაცია წარმოადგინა მხატვარმა
ნონა გიუნაშვილმა.

გაგრძელება მე-3 გვ.

ძეგლების მცველი

ნორა შორის პოეტებისათვის

83. 8

შეხვედრა აფხაზეთის მონატრების მოტივზე

6060 გრიგოლი

17 ნოემბერს მსოფლიოში სტუდენტთა საერთოშორისო დღე აღინიშნება. ეს დღე 1946 წლის 17 ნოემბერს პრალეპი, სტუდენტთა საერთოშორისო კონგრესზე ჩეს პატრიოტ სტუდენტთა ხსოვნის ნიშანად დანესდა. ამ დღესთან დაკავშირებით აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს არტ-გალერეაში აფხაზეთის საჯარო სკოლებისა და გალის ოუპირებულ ტერიტორიაზე მოქმედი სკოლების კურსდამთავრებულ სტუდენტებთან შეხვედრა გაიმართა.

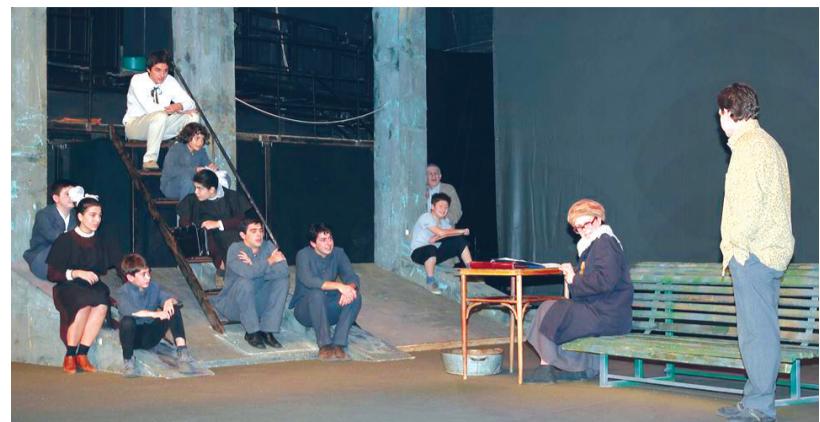
აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა ვახტანგ ყოლბაიძე ახალგაზრდებს ეს დღე მიუღოცა და სტუდენტების უპირველეს უფლება-მოვალეობებზე ისაუბრა, კიდევ ერთხელ შეახსენა

მათ, რომ მხოლოდ ბეჭითი სწავლით გაიცავავნ გზას ამ ურთულეს ეპოქაში და პრობლემებით დახუნდლულ საშობლოსაც მხოლოდ კარგად განსწავლული გამოადგინა. სტუდენტებს ასევე ესაუბრნენ აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრი დიმიტრი ჯაიანი და აფხაზეთის ა/რ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატი ჯემალ გამახარია. შემდეგ ახალგაზრდებმა მადლობა გადაიხადეს შეხვედრისთვის და უმაღლეს სასწავლებელში დაფინანსებასთან დაკავშირებით მათ წინაშე მდგარ პრობლემებსაც გაუსვეს ხაზი, რაზეც აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის მინისტრმა დიმიტრი ჯაიანმა სტუდენტებს დაბარება აღუთქა. დასასწაულ ვახტანგ ყოლბაიძე ახალგაზრდებს სიბოლოურ საჩუქრები გადასცა.

რამდენიმე დღის შემდეგ ამ შეხვედრის სულისკვეთება გაგრძელდა

თითქოს მიხეილ თუმანიშვილის სახელობის კინომსახიობთა სახელმწიფო თეატრში გამართულ სტუდენტ ახალგაზრდობასთან შეხვედრაზე. შეხვედრის ორგანიზატორი კვლავაც აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო იყო საერთოშორის ასოციაცია „საქართველოს ქალები მშვიდობისა და სიცოცხლისათვის“ ერთად. შეხვედრას როგორც დევნილი ისე არადევნილი 100-მდე სტუდენტი ესწრებოდა. ახალგაზრდებს კომპანია „მაგონიკომისგან“ საჩუქრად წიგნები „საქართველო და ქართველები“ და „ყოველი საქართველო“ გადაეცათ.

ახალგაზრდებს მათვის სანტერესო საკითხებზე ესაუბრენ აფხაზეთის ა/რ მთავრობის თავმჯდომარება უფლება და კულტურის მოვალეობის შემსრულებელი ვაჟატნებ ყოლბაიძა, აფხაზეთის ა/რ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარები მარე ელგუჯა (გვია) გვაზავა, აფხა-

ზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრი დიმიტრი ჯაიანი, რუსთაველის პრემიის ლაურეატი, პოეტი გენა კალანდია და სხვა ცნობილი პიორენებები.

შეხვედრაზე სტუდენტებს უჩვეულეს გოგა პიპინაშვილის ხელოვნების საყმანვილო ცენტრის

არტ-ცოლის სპექტაკლი „ჰელადოს“ (ნოდარ დუმბაძის მოთხოვის მიხედვით), რაც ალბათ სიმბოლური იყო: სპექტაკლმა მათ აფხაზეთი და იქ დარწენილი არაჩვეულებრივი ამბები შეახსენა. „დეფაუ“ იმეორებდა უთუოდ გულში შეხვედრის თთოვეული მონაწილე.

ჰაატა ბურჯულაძე: ივერიის ლვითისმშობლის სამონასტრო კომპლექსის მთელი ერი აშენებს

სალომა თოორია

ფონდ „ივერიას“ დამფუძნებელი პატა ბურჯულაძე აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს „არტ გალერეაში“ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლების შეხვდა.

მან დამსწრეთ მახათას მთაზე ივერიის ლვითისმშობლის ხატის სახელობის სამონასტრო კომპლექსის მშენებლობის მიმდინარებაზე ინფორმაცია მიაწოდა და აღნიშნა, რომ ტაძარი საქართველოში და მის ფარგლებში გარეთ მყოფი მართლმადიდებლების შეა-

თანაბარი შემოწირულობით შენდება. მახათას მთაზე სამონასტრო კომპლექსთან ერთად განთავსება შეუნიკობს ხელს, აქვე აშენდება საგანმანათლებლო ცენტრი,

რომელიც საქართველოში ქრისტიანული სწავლების გავრცელებას შეუნიკობს ხელს, აქვე აშენდება მუზეუმიც.

შეხვედრას აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელი ვახტანგ ყოლბაიძა, აფხაზეთის ა/რ განათლების და კულტურის მინისტრი დიმიტრი ჯაიან და მთავრობის სხვა წევრები ესწრებოდნენ.

შეხვედრაზე პატა ბურჯულაძემ ისაუბრა იმაზე, რომ ფონდი „ივერიას“ სამონასტრო კომპლექსის მშენებლობის დასახმარებლად დარსდა და საშუალებას აძლევს ყველა ადამიანს, მონაცილეობა მიიღოს ტაძრის მშენებლობაში და ამისთვის ყოველთვიურად ხელფასიდან 1 ლარი გაიღოს. ამასთან, თითოეულ მსურველს შეუძლია თვეში თითო ლარი გადარიცხოს

თავისი იჯახის წევრებისა და ახლობლების, გარდაცვლილებისა და სოციალურად დაცველი პირების სახელზე. ყოველი ადამიანი, ვინც ამ აქციაში მიიღებს მონაცილეობას ტაძრის მშენებლობის დასრულებამდე, ჩაიწერება შემოწირველთა წიგნები, რომელიც მთელი ერის მიერ აშენებულ ტაძარში დაიდება. შეხვედრაზე ითქვა, რომ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობისა და სამინისტროების ნარმობულობები აქტიურად არიან, ჩართული ტაძრის მშენებლობისა და მისი მიმდებარე ტერიტორიის გამწვანებების პროცესში და ისინი ამ თვალსაზრისით თავიანთ სათმელს კვალავაც იტყვიან.

გიორგი შარვაშიძის პრემიის 2015 წლის ლაურეატები გამოვლინდნენ

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარესთან არსებული გ. შარვაშიძის სახელობის პრემიის მიმიწებელმა კომისიამ ამ პრემიის 2015 წლის ლაურეატები გამოვლინდნა.

წლეულს გ. შარვაშიძის სახელობის პრემიის მოსაპოვებლად გამოცხადებული კონკურსის შედეგების შეჯამების შედეგად პრემიის ლაურეატები გახდენ:

რომელი მესხი – ლექსების კრებულისათვის „მზის რაფსოდია“;

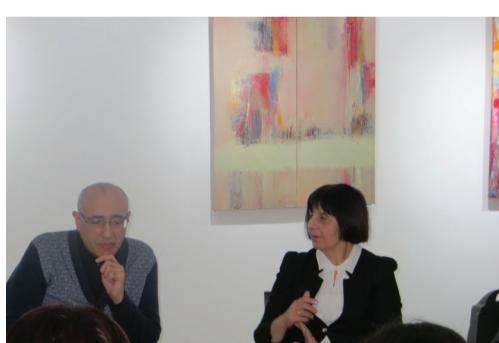
გურამ ყურაშვილი – აფხაზეთის სახელმწიფო საგუნდო კაპელის 2015 წლის საკონცერტო პროგრამისათვის;

ალექსე თარია – პუბლიცისტური წერილისათვის „გედის სიმღერა ანუ სამუდამო დევნილის მოგონებები და ფიქრები“;

ირაკლი გელენავა – დოკუმენტური კრებულისათვის „ქართული პერიოდული პრესის მასალები 1900-1921 წ.წ“ (აფხაზეთი – რელიგია, განათლება, კულტურა).

როსტომ ჩხეიძე ახალგვაზრდა მნიგნოზრებს სტუდიონი

საკუთარი იცორორაცია

ბა დისეუსიები წაკითხული ნაწარმოებების ირგვლივ, ტარდება შეხვედრები მწერლებთან და სანქტერესო ადამიანებთან.

წლეულს აფხაზეთის საჯარო სკოლების „მწიგნობართა კლუბების“ წევრებმა შეხვედრა მწერალსა და მეცნიერ როსტომ ჩხეიძესთვის გადაწყვიტების და ისინი ამისთვის საგანგებოდ ჩამოვიდნენ ზუგდიდიდნ, ფოთიდან, სენაკიდან, ჩხოროწყუდან, ქუთაისიდან, ბორჯომიდან... როსტომ ჩხეიძის შემოქმედების მნიშვნელობაზე ისაუბრეს აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრმა დიმიტრი ჯაიანმა, პოეტმა ელგუჯა მარლამა, მწერალმა ზაურ კალანდიმ და აფხაზეთის მეცნიერების მეცნიერებულ საგანგებო მასა მართის შემთხვევაშელმა მაია ესართის. შეხვედრას უძლევბოდა სამინისტროს საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამართველოს უფროსი ნატო კორსანტია.

მევლევარი, ესეისტი, ლიტერატურის კრიტიკი, პუბლიცისტი, არაჩვეულებრივი ირა-ტორი – როსტომ ჩხეიძე მრავალმხრივი შემოქმედი. ის ათეულობითი წიგნის ავტორია, მათ მორი 18 ბიოგრაფიული რომანისა, რომლებიც ჩხეიძი ქვეყნისთვის უმნიშვნელოვანეს ეპიქებზე, თვითმყიფადობისა და დამოუკიდებლობის შენარჩუნებისთვის მებრძოლ ადამიანებზე მოგვითხობს. ახალგაზრდა მწიგნობარებმა როსტომ ჩხეიძის ბიოგრაფიულ რომანებთან – „ბედი პავლე ინგოროვებას“ და „მიციქული“

(თეოდ სახოკა) დაკავშირებით გამოთქვეს მოსაზრებები და მწერალს მათვის საინტერესო შეების დაუსვეს. როსტომ ჩხეიძემ ურცლად და საიტერესოდ ისაუბრა ამ ორ დიდი ადამიანის ლვანლზე და იმ ურცლელს ეპოქებზე, გადასცა და მოღ

აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობა –
ქართული კულტურის განუყოფელი ნაწილი

ერთ პონა

აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების დაცვა, რაც დრო გადის, მით უფრო რომელი და პრობლემატური ხდება, რადგან ამ ტერიტორიაზე ქართულ კვალს მიზანშიმართულად შეღიან. აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები კი აფხაზეთის, როგორც საქართველოს ძირძველი ტერიტორიის უტყუარობის დასტურია. იმ პირობებში, როცა ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული ძეგლების დაცვა თითქმის შეუძლებელია, საკითხის შესწავლა და საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ამ მიზანთულებით ინტენსური ურთიერთობა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია. სწორედ ამ მიზნით შეიქმნა აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროში კულტურულ ფასეულობათა დაცვის სამსახური, რომლის 2015 წლის მუშაობის შედეგები უკვე სახეზეა.

22 დეკემბერს აფხაზეთის განათლებისა
და კულტურის სამინისტროში კულტურულ
ფასეულობათა დაცვის სამსახურის ორგა-
ნიზებით სამეცნიერო კონფერენცია „კულ-
ტურული მემკვიდრეობა რეპარაციის პირო-
ბებში“ გაიმართა. კონფერენციას უძღვებოდა
სამინისტროს კულტურულ ფასეულობათა
დაცვის სამსახურის უფროისის მოადგილე
გიორგი პატაშვილი. კონფერენცია აფხაზე-
თის განათლებისა და კულტურის მინისტრის
მოადგილემ პესი ილაშვილი გახსნა. მან
აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის
ძეგლების მნიშვნელობასა და მათი დაცვის
აუცილებლობაზე ისაუბრა.

კულტურულ ფასეულობათა დაცვის სამსახურის მთავარმა სპეციალისტმა ქეთევან დავითაძმა კი ამ სამსახურის მიერ 2015 წელს განცელი საქმიანობის ანგარიში წარმოადგინა. „რადგან ოკუპირებულ ტერიტორიაზე კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების მონიტორინგის საშუალება არ გაგვაჩინა, სხვაგვარად უნდა დავამტკიცოთ, რომ ჩვენ ამ ძეგლებზე ვზრუნავთ. ამიტომაც წლეულს შევიმუშავეთ სამოქმედო გეგმა, რომელიც ოთხ პუნქტს მოიცავს: აფხაზეთის კულტურულ ფასეულობათა პოპულარიზაცია საქართველოში, ამ ფასეულობათა პოპულარიზაცია საზღვარგარეთ, აფხაზური ენის დღის აღნიშვნა და კონფერენცია”, – აღნიშნა ქეთევან დავითაძმა. მისივე თქმით, გამოიცა ორენოვანი ალბომი „კულტურული მემკვიდრეობა აფხაზეთში”; აღნიშნა გადაშენების საფრთხის წინაშე მდგარი აფხაზური ენის დღი; ოკუპირებული გალის ტერიტორიაზე არსებულ ძეგლებს კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსი მიენიჭათ და სხვ.. მომავალში იგეგმება იუნესკოში აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების შესახებ ანგარიშის წარდგენა, ამ ძეგლების შესახებ ერთიანი საინფორმაციო ბაზის შექმნა, მათი დაცვის მიზნით სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან ინტენსიური თანამშრომლობა.

სამოქმედო გეგმის დასკვნით ღონისძიებაზე – სამეცნიერო კონფერენციაზე – „კულტურული მემკვიდრეობა იუპატიის პირობებში“ დეტალურად განხილეს აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის თითქმის ყველა მნიშვნელოვანი ძეგლი. ამ მემკვიდრეობას, როგორც ქართული კულტურული მემკვიდრეობის განუყოფლივნანილს, წლების განმავლობაში იკვლევდნენ ჩვენი სახელოვანი მეცნიერები. სწორედ მათ მიერ გამოტანილი დასკვნები ამტკიცებს ამ ძეგლების უნიკალურობას, განუმეორებლობას რეგიონალური თავისებურებების გათვალისწინებით და ამავე დროს, ზოგადქართულ კულტურულ სიცოცესთან თავისებადობას.

სწორედ ამ კონტექსტში განიხილა ხელოვნებათმოწყვეტილის დოქტორობა ასმათ ოქროპირიძემ აფხაზური არქიტექტურის თავისებურებები თავის მოხსენებაში „აფხაზეთის ხუროთმოძღვრება – ქართული დიალოგი ბიზანტიასთან“. მისი თქმით, „აფხაზური ზენეჩვეულებები, აფხაზური შესამოხსელი და ტრადიციები ქართული კულტურის ერთიანობის ნიმუშია. აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებული საეკლესიო არქიტექტურა ქართული არქიტექტურის განუყოფელი ნაწილია.

თუმცა საბჭოთა პერიოდში ამტკიცებდნენ, რომ ის პიზანტიურის გავლენას განიცდის და ქართულთან საერთო არა აქვს. ჩვენი მეცნიერების ლეო რჩეულიშვილის, ზურაბ ანჩაბაძისა და სხვების აზრით კი ეს არქიტექტურა ქართულია აფხაზეთისთვის დამახასიათებელი თავისებურებებით როგორც იმერული, კახური და სხვა კუთხეების არქიტექტურა. ბოზანტიური გავლენა ამ არქიტექტურაზე, რათემა უნდა, აშკარაა, მაგრამ ქართული არქიტექტურისთვის დამახასიათებელი თავისებურებებით. ამდენად, ეს ძეგლები ზოგადქართულ კულტურულ კონტექსტში განიხილება და აბსოლუტურად თავსდება ამ სივრცეში.”
ხელოვნებათმცოდნეობის დოკტორმა თამარ ნერნდაძემ ამავე ჭრილში გაიხილა „შეუ საუკუნეების რელიეფური ქანდაკება აფხაზეთიში“. მისი თქმით, „ჩატარებული კვლევების შედეგად დადგენილია, რომ ნებელდის, დიხაზურგის და სხვა რელიეფური ქანდაკების ნიმუშები, ყველა თავისი მახასიათებლით, ქართული რელიეფური ქანდაკების

ნიმუშებია“

აფხაზეთის ტერიტორიაზე აღმოჩენილი ჭედური ხელოვნების ნიმუშებზე ისაუბრა ხელოვნებათმცოდნების დოკტორმა ლეილა ხუსკოვაძემ. ბედის ბარიმის, დრანდელ ეპისკოპოს საბას, წებელდის წმინდა ეკატერინეს და ბიჭვინთის ღვთისმშობლის ხატების, მოქვის სანინამძღვრო ჯვრის, ილორის ღვთისმშობლის კარელი ხატის უბრალო ჩამონათვალიც კი მეტყველებს იმაზე, თუ რა სკოლა არსებობდა აფხაზეთში (დასავლეთ საქართველოში) ჭედური ხელოვნების სახით.

ოკუპაირებულ ტერიტორიაზე კულ-
ტურული მემკვიდრეობის ძეგლებისა და ხე-
ლოვნების ნიმუშების საერთაშორისო და შიდა
სახელმწიფოებრივი სამართლებრივი დაცვის
მექანიზმებზე ისაუბრა საერთაშორისო სამარ-
თლის სპეციალისტმა ველხვია გვარამიამ.
მისი აზრით, „ქართულ სისხლის სამართლის
კოდექსში და ზოგადად, კანონმდებლობაში
სათანადოდ არ არის ასახული კულტურული
მემკვიდრეობის ძეგლების დაცვის მექანიზმე-
ბი. ილორის ეკლესიის შემთხვევაში ძეგლზე
ქართული კვალი წამალეს, რაც კრიმინალია,
სისხლის სამართლის განშრას ჩადენილი დან-
აშაულია, რომლის შედეგები ერის კულტურუ-
ლი მემკვიდრეობის წამლამდე მიდის. ჩვენს
სისხლის სამართლის კოდექსში ეს დანაშაუ-
ლი სათანადოდ არ არის ასახული. ამდენად,
უადრეს არ არის ასახული სამართლის მიერთებული

თავის დღოზე დატვებული საძართლებრივი შეცდომების გამო ჩვენს ოკუპაციებულ ტერი-ტორიებზე ძეგლების დაზიანებისთვის ბრალს ვერავის დავდებთ. საქართველოს პროკურა-ტურაში უამრავი მასალაა აფხაზეთში ჩად-ენილ სამხედრო დანაშაულსა და გენოციდზე, მაგრამ არაუკრია კულტურული მექანიდრეო-ბის ძეგლების განადგურების ფაქტებზე. ეს უნდა გამოსწორდეს. დამნაშავებზე უნდა გამოცხადდეს საერთაშორისო ძებნა. ჩვენი

კახობძეებლობა კი საერთაშორისო კონვენციების მიზნით დაგენერირებული იყო. მაგრა მათ მიერ მოვიდეს.

კონფერენციაზე ოკუპირებული ყარაბახის ტერიტორიაზე კულტურული მემკვიდრეობის ძირი და განადგურების ანალოგიურ შემთხვევებზე ისაუბრა საქართველოში აზერბაიჯანის რესპუბლიკის საელჩოს კულტურის ატაშემ სამინისტრო აგარევამ. მაალნიშნა, რომ ამ ტერიტორიაზე არსებულ მუზეუმები, მათი ექსპონატები, სამხატვრო გალერეები, კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები დღისათვის თითქმის განადგურებულია. მან ამის დამადასტურებელი ფაქტები და ფოტომასალაც წარმოადგინა.

გალის საგანმანათლებლო რესურსცენტრის უფროსმა ნონა შონიამ ისაუბრა იმაზე თუ რა მდგომარეობაშია „სამურზაყანოს კულტურული მექავიდლეობა კუუპაციის პირობებში“. მისი თქმით, „სამურზაყანოს ტერიტორია მდიდარია კულტურული მექავიდლეობის ძეგლებით. სწორედ ამ ტერიტორიაზე გაჩნდა პირველი საგანმანათლებლო კერძი. თავი დროზე აյ ჩატარებულია არაერთი არქეოლოგიური გათხრა. დღევანდელი წარჩეს (სოფელი გალის რაიონში) ტერიტორიაზე, მდინარეარაკსურას სანაპიროზე აღმოჩენლია ტარშენის ნაქალაქარი. არქეოლოგიური გათხრები შედეგად მოპოვებული მასალა ინახებოდა გალის მხარეთმცოდნეობის მუზეუმში, რომელიც დღეს არ არსებობს“.

გ. ჩუბინაშვილის სახელობის ქართულ ხელოვნების ისტორიისა და ძეგლთა დაცვის კვლევის ეროვნული ცენტრის დირექტორმა რამაშ დღიდებულიერება სანქტერესოდ ისაუბრა „კედლის მხატვრობის ძეგლებზე აფხაზეთიდან“. შემდეგ კი მას ამ საკითხის გარდა ზოგადად აფხაზეთში კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების ძეგლების მდგომარეობასთან დაკავშირებით ვთხოვეთ კომენტარი:

- აფხაზეთის კულტურულ მშენებლობაში დაწყებარი რთულია, რადგან იქ თავმოყრილია დიდი სიმძინე, რომელიც ძალიან ძველი დროიდან მოდის. ამ ტერიტორიაზე ძალიან ბევრი არქეოლოგიური გათხრაა ჩატარებული და უამრავი მასალაა მოპოვებული. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია შუა საუკუნეების ქრისტიანული კულტურა. პირდაპირ მარგალიტებია შუა საუკუნეების ქართული ხუროთმოძღვრებისა და მათ შორის, რაც მე პირადად მაინტერესებს, კედლის მხატვრობისა. განუზომელია ის წვლილი, რაც აფხაზეთს შეჰქმნდა საერთო ქართული კულტურის განვითარებაში. ჩვენთვის ეს განუყოფელია ერთ-მანეთისგან.

უმნიშვნელოვანესია ბატონ ლეო რჩეულიშვილის წიგნი აფხაზეთის არქიტექტურაზე, რომელიც 60-იან წლებში დაიწერა და მხოლოდ 90-იან წლებში მოვახერხეთ მისი გამოცემა, იმდენად იყრძალებოდა ასეთი წიგნები. თავად აფხაზის, ლეონიძე შარვაშიძის არაჩვეულებრივი გამოცემა არსებობს აფხაზეთის კედლის მასატვრობაზე. ბევრი გამოცემა უნდა დაიბეჭდოს, ვეგბვერდები უნდა შეიქმნას, თუნდაც ძევლი გამოკვლევები გამოიცეს თავიდან საარქივო ფოტოებით, რაც შეიძლება ბევრი ინფორმაცია უნდა გავრცელდეს ამ ძეგლებზე მსოფლიოს მასშტაბით. მხოლოდ ეს შეიძლება დაუპირისიპირდეს იმას, რაც ახლა იქ ხდება. უშუალოდ ძეგლების კვლევას მათი ოუპირებულ სიირცეში არსებობა ხელს უშლის. თუმცა თავად ძეგლის განადგურება ასე ადვილი არ არის, მიუხედავად იმისა, რომ მას შეიძლება სახე ეცვალოს, ფრესკა ჩამოცვივდეს, ნარჩერა წაექმალოს, რაც მხოლოდ აფხაზეთში არ ხდება. იმედი მაქსეს, ამჟამად იქ მცხოვრები აფხაზები, რომლებიც მიმართია, რომ ქართველები არიან, ხვდებიან, რომ ისინიც მოტყუებულები დარჩინენ.

აფხაზი ხალხისკენ გადადგმული კიდევ ერთი ნაბიჯი

აფხაზეთის საჯარო სკოლებში აფხაზური ენის სწავლა დაიწყეს

6060 გრიგოლია

აფხაზური ენა იუნესკომ გაქრობის საშიშროების წინაშე მდგარ ენებს შორის დასახელა. აფხაზური ენა თოვთ აფხაზეთის, აფხაზურ სკოლებში ისნავლება შეზღუდულად, როგორც დამსხმარე საშუალება რუსული ენის შესასწავლად. აფხაზეთის სახელმწიფო საჯამის წარმოებაც ოფიციალურად რუსულ ენაზე მიმდინარეობს. ამგვარი მიდგომა, ბუნებრივია, თანდათნ ამცირებს აფხაზური ენის გამოყენების არეალს.

საქართველოს კონსტიტუციის თანახმად საქართველოს მეორე სახელმწიფო ენა ქართულთან ერთად, აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში არის აფხაზური ენა. არსებული რეალიებიდან გამომდინარე ჩვენი სახელმწიფო ვალდებულია დაიცვას ეს ენა, რომელსაც მსოფლიოში ჩვენს გარდა სხვა პატრიოტ არ ჰყავს. ამ თვალსაზრისით აფხაზეთის მთავრობის, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს ერთიანი ძალისმენით მუშავდება აფხაზური ენის განვითარების პროგრამა, რომლის ერთ-ერთი შემადგენელი ნანილია აფხაზური ენის სწავლების შემოღება (პირველ ეტაპზე) აფხაზეთის საჯარო სკოლებში. ეს არის ერთ-ერთი ქმედითი ნაბიჯი აფხაზური ენისა და კულტურის პოპულარიზაციის გზაზე. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ითხ საჯარო სკოლაში, რომლებიც თბილისში, ზუგდიდსა და სენაკში ფუნქციონირებს, ახალი სასწავლო წლიდან აფხაზური ენის სწავლება დაიწყო.

ეს პროცესი მიმდინარეობს აფხაზური ენის შემსწავლელი პროგრამის, აფხაზური მხარის მიერ ქართულენოვანი სკოლებისათვის შექმნილი აფხაზური ენის სახელმძღვანელოს, ლექსიკონისა და თვალსაჩინოებების, ფერადი ილუსტრაციების, რუკების, ფოტოებისა და ვიდეომასალის დახმარებით.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა და აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო უკვე წლებია, რაც აფხაზური ენის დაცვისა და განვითარების მიზნით, სხვადასხვა მიზნობრივ პროგრამას ახორციელებს. შეიქმნა აფხაზური ენის შემსწავლელი ელექტრონული პროგრამა და აფხაზური ენის უადიო გავვეთილები, რომლებიც აფხაზეთის მთავრობისა და აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს ვებ-

გვერდებზე განთავსებული. მათით სარგებლობა წებისმიერი ასაკის ადამიანის შეუძლია.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსწავლებელი ვახტაგზე ყოლბადა და აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრი დიმიტრი ჯაიანი და მინისტრის პირველი მოადგილე მანანა ქვაჩახია ამ თვალსაზრისით შექმნილი რეალობის გაცნობის მიზნით აფხაზეთის №2 საჯარო სკოლის შემდეგ სენაკში არსებულ აფხაზეთის №7 საჯარო სკოლაში აფხაზური ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილს დაესწრენ.

მოსწავლეებმა სტუმრების წინაშე აფხაზურ ენაზე წარმოადგინეს მინიატურები, ლექსიები და სიმღერები. აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის მინისტრი დიმიტრი ჯაიანის თქმით, მოსწავლეებმა თვალნათლივ უჩვენებს, რომ ისინი დიდი ინტერესითა და წარმატებით უფლებადინ აფხაზურ ენას.

როგორც ვახტაგზე ყოლბადამ განაცხადა:

„2017 წლიდან აფხაზური ენის სწავლება აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებულ ყველა საჯარო სკოლაში პირველი ელასიდან დაიწყება, შესაბამის პროგრამას და მეთოდოლოგიას საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო უკვე ამზადებს. ეს აფხაზი ხალხისკენ გადადგმული კიდევ ერთი ნაბიჯია.

საქართველოს კონსტიტუციაში წერია, რომ ქართული და აფხაზური ენები ჩვენი ქვეყნის სახელმწიფო ენებია. ამიტომ, ბუნებრივია, გადავწყვიტეთ, ენგურს გამომდა აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს დაქვემდებარებაში არსებულ სკოლებში შემოვიდობა აფხაზური ენის სწავლება. როტული ენაა თავისთავად და როგორც ყველა ენას, მასაც სჭირდება სერობზული მომზადება და მიდგომა. გადავწყვიტეთ, საწყის ეტაპზე სწავლება შემოვილოთ მხოლოდ მე-ათე, მეთორთმეტე და მეთორმეტე კლასებში. იმ განზრაპით, რომ ამ ეტაპზე მოზრდილი ბავშვები უკვე აითვისებენ სალპარაკუ ენას.

2017 წლიდან აფხაზური ენის სწავლებას პირველი კლასიდან დავიწყებთ. სწორედ ამ მიზნით, მთავრობის ხელშეწყობით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ჩვენთვის შესაბამის პროგრამას და მეთოდოლოგიას ამზადებს. რა თქმა უნდა, ამს მოჰყევა მასწავლებელთა ტრენინგები, შესაბამისი ლიტერატურის დამუშავება-დასტამბვა. ნაყოფიერად უნდა გამოვიყენოთ დრო,

რომ 2017 წლიდან მასობრივად შევუდგეთ აფხაზური ენის სწავლებას. ჩვენთვის ეს ძალას სერიოზული ამოცანა და განზრაპაა. უნინარესად, ამით ჩვენ შევძლებთ აფხაზური ენის დაცვასაც და განვითარებასაც, რაც ძალას მნიშვნელოვანია. მომავალმა თაობებმა უნდა იცოდნენ აფხაზური ენა, რომ გარდატეხა

მოახდინონ ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობაში, აღადგინონ ურთიერთგაგება, ნდობა და სიყვარული. ვფიქრობ, რომ აფხაზური ენის შესავლა იქცევა ერთ-ერთ მთავარ ბერკეტად ქართულ-აფხაზური ხიდის აღდგნაში, რომელსაც გულმოდგინედ აშენებს მთელი საქართველოს.

მაის შორის

27 ოქტომბერს აფხაზური ენის დღე აღინიშნება, ენისა, რომელსაც საქართველოს კონსტიტუციით, ქართულთან ერთად, მეორე სახელმწიფო ენის სტატუსი აქვს მინიჭებული.

ამასთან დაკავშირებით აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა ვახ-

ტანგ ყოლბადამ, აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრმა დიმიტრი ჯაიანმა, აფხაზეთის საზოგადოებრივის წარმომადგენლების, აფხაზეთის სახელმწიფო რესპუბლიკის მთავრობის ხელშეწყობით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო ჩვენთვის შესაბამის პროგრამას და მეთოდოლოგიას ამზადებს. რა თქმა უნდა, ამს მოჰყევა მასწავლებელთა ტრენინგები, შესაბამისი ლიტერატურის დამუშავება-დასტამბვა. ნაყოფიერად უნდა გამოვიყენოთ დრო,

ხაზური ენის მიმართ, რომელიც აფხაზური ენის დღესაც ადამიანების საფუძველია და კულტურის სამინისტროში და მოქალაქეებს დაურიგებს ფერად ფლავერები, რომელზეც განთავსება აფხაზური ენის დაცვასაც და განვითარებასაც, რაც ძალას მნიშვნელოვანია. მომავალმა თაობებმა უნდა იცოდნენ აფხაზური ენა, რომ გარდატეხა

ტერიტორიაზე შევიწროებისა და გაქრობის საფრთხის შესახებ.

ღონისძიება აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვისას სამსახურის მიერ მომავარებულ ტერიტორიაზე აფხაზური ენის დაცვასაც და განვითარებასაც და მეთორმეტე კლასებში. იმ განზრაპით, რომ ამ ეტაპზე მოზრდილი ბავშვები უკვე აითვისებენ სალპარაკუ ენას, რომ გარდატეხა

რავსაგეთის მასშტაბურებლები -
ი ფალერიტითა და ახალი ტაროზოვიტით

ერთ პონა

24 დეკემბერს აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის სამინისტროს ორგანიზებით აფხაზეთის მასწავლებელთა მეცნიერებული კონფერენცია ჩატარდა. კონფერენციაში მონაბარეობდნენ ენგურს გამოღმა არსებული აფხაზეთის საჯარო სკოლებისა და გალის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მოქმედი საშუალო სკოლების პედაგოგები. კონფერენციას სტუმრობდნენ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს, მასწავლებელთა პროფესიული გადამზადების, შეფასების და გამოცდების ეროვნული (კონტრის წარმომადგრნლობი.

კონფერენცია აფხაზეთის ა/რ განა-
თლებისა და კულტურის მინისტრმა დომიტრი
ჯაიანძა გახსნა: – მივესალმები ყველას და
განსაკუთრებით ენგურს გაღმა მოლვანე პედ-
აგოგებს. მოვა დრო, როდესაც თქვენს საო-
ცარ ამაგს და გმირობას მთელი საქართველო
დააფასებს. ყველამ ვიცით ენგურს გაღმა რა
სიტუაციიში და როგორ მიმდინარეობს სწავ-
ლების პროცესი, განსაკუთრებით ქართულ
ენასთან დაკავშირებით რა ხდება. ყველა ხე-
დავს იმასაც, რომ მოუხედავად ამისა, ჩვენ –
აფხაზეთის მთავრობა, განათლებისა და კულ-
ტურის სამინისტრო, ცენტრალურ სამინის-
ტროებთან და უწყებებთან ერთად, როგორი
ყურადღებით ვექცევით აფხაზურ ენას და
როგორ ვზრუნავთ მის განვითარებაზე. დარ-
წმუნებული ვარ, მალე აფხაზებიც მიხვდებიან
რას ვაკეთებთ და როგორ გულწრფელად ვა-
კეთებთ ამას. ახალი წელი ახლოვდება და მინ-
და ყველა პედაგოგს ვუსურვო, ახდენოდეთ
ყველაზე დიდი ოცნება, რაც წლებია გულში
აქვთ.

კონფერენციას უძლვებოდა აფხაზეთის
განათლებისა და კულტურის სამინისტროს
განათლებისა და საგანმანათლებლო პროგრ-
ამების სამსახურის უფროსის ნინო ლობჟანიძე.

ენგურს გაღმა მომუშავე პედაგოგების განსაკუთრებულ ღვანლს გაუსვა ხაზი საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს წარმომადგენელმა **თამარ მალაზონიამ**. მან პედაგოგებს მაღლობა გადაუხადა იმ საქმიანობისთვის, რომელსაც ისინი წლებია კონფლიქტის ზონაში ენერგია.

კონფერენციაზე აფხაზთას ა/რ განა-
თლებისა და კულტურის მინისტრის პირველ-
მოადგილე მანანა ქვაჩაშვილ სამინისტროს
მიერ 2015 წელს განეული საქმინობისა და
პროგრამების შესახებ ანგარიში წარმოადგინა.
მან მიმოხილუა სამინისტროს მიერ დაგევმილი
ყველა პროექტის განხორციელების ეტაპები
და შედეგები. ხაზი გაუსვა იმ ფაქტს, რომ
განათლების პროგრამებზე გამოყოფილი ბიუ-
ჯეტის 93 პროცენტი სწორედ ოკუპირებულ
ტერიტორიაზე არსებულ სკოლებზე დაიხარ-

డా. మాన బాథి గ్రాస్‌వా ఆశ్వే మాస్టోగ్లోబ్‌ఎల్లతా ప్రంప్రాసిస్‌యుల్లి గాఫార్మిథాఎప్‌బిస క్రొన్‌త్రిస్ గామ్సా-క్యూటిక్‌బ్యూల్ దాల్సిసబ్మేగాస అభ్యాథిటిస సాజ్యారామ స్కోల్చెబిస శైఫాగ్‌గ్రూటా గాఫార్మిథాఎప్‌బిస ప్రం-ప్రెసమి. ఏంగ్జూర్ గామోల్మదా మోక్షేధి ఆఫ్సాథ్-టిస 13 సాజ్యారామ స్కోల్సిసా డా ఉపాయిక్‌బ్యూల్లి గాల్సిస రాంపోనిస క్రెరింట్రిసాథ్ ఆర్సెప్‌యుల్లి 31 సాజ్యారామ స్కోల్సిస మాస్టోగ్లోతా మిల్డ్‌న్యూప్‌బిస (స్లైప్‌యుల్లి అమ స్కోల్చెబిస క్యూర్‌సఫామితావర్క్‌బ్యూల్లమా 99 మాస్టోగ్లోపి ఏర్తిసాని ఏర్పోవ్‌యుల్లి గామోఫ్‌డె-షి నొరమాత్కేషంత హింపారా) గాస్‌యుల్లి న్లొనిస మిన్-ప్రెమ్‌బిట డాఫ్‌బిటాడ శ్యేఫాస్‌దా. అమ శ్యేఫ్‌గ్ర్యూబిస మిల్డ్‌న్యూవాశి జీ డిఫిడి న్యూలింలి శ్యేపితాను సామిన-ిస్త్రిస్ మిగ్ర మాస్టోగ్లోతా డా శైఫాగ్‌గ్రూటా

მასარდაქერის მიზნით განხილულებულმა პროგრამებმა, რომელთა შერისაა: განათლების ხელშეწყობის პროგრამა; სამშენებლო და სამოქალაქო განათლების პროგრამა; წარმატებული ახალგაზრდების მხარდაჭერის პროგრამა; სასკოლო ინფრასტრუქტურისა და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესების ქვეპროგრამა; გალის რაონის სკოლამდელი აღზრდისა და სახელოვნების სკოლების ჰედავითა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის დაფინანსების პროგრამა; ოუქანირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის მხარდაჭერის პროგრამა; ინტელექტუალური კლუბებისა და თამაშების ხელშეწყობის პროგრამა; საზაფხულო სკოლაბანაკი; სამოქალაქო განათლების შემცნებითი პროგრამა; მწიგნობართა კლუბები; შემცნებით-საგანმანათლებლო პროგრამა შემ მოზარდებისთვის; კარიერის დაგეგმვა, სახელობის სწავლება სკოლებში; ინგლისური ენის სწავლების გაძლიერებული პროგრამა, რომლის ფარგლებშიც მოსწავლეები ენის შემსწავლელ კურსებზე საზვარგარეთაც გაემგზავრნენ; ამერიკული აკადემია - შაბათის სკოლა და სხვ. ჩამონათვალი აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს მიერ განხორციელებული პროგრამების მხოლოდ ნანილს მოიცავს. მანანა ქვაჩახიამ გამოსვლის ბოლოს დასძინა, რომ მომავალი წლის ძირითად გამოწვევებად ისევ დარჩა ქართული ენის სწავლების საკითხი რკუპირებულ ტერიტორიაზე, სკოლების ინფრასტრუქტურის მოწესრიგება და აფხაზური ენის სწავლებისთვის სასწავლო რესურსის შექმნა.

აფხაზური ენის სანავლების პროგრამა
სამინისტროს 2015 წლის საქმიანობის ერთ-
ერთ პრიორიტეტად იქცა. ამ მიმართულებით
გარკვეული სამუშაო უკვე ჩატარდა. სექტემბ-
რიდან აფხაზეთის საჯარო სკოლების სასწავლ-
ლო პროგრამაში აფხაზური ენა არჩევით სა-
გნად შევიდა. მასწავლებლთა პროფესიული
განვითარების ცენტრმა აფხაზური ენის ჟედა-
გოგთა გადამზადების სპეციალური ტრენინგ-
კურსი შეიმუშავა. ამასთან დაკავშირებით
ნინო ფერების მიერთების, მასწავლებლთა პრო-

სტანდარტების განვითარებისა და დანერგვის

კონფერენციის პლანირებული თემა გასწინა. მიერ, რომელმაც ძალიან დიდი შრომა გასწინა. ჩვენ მას კონსულტირებას უუწევდით იმ სტან-დარტების დაცვაში, რომელიც აუცილებელია ასეთი პროგრამის შემუშავებისას. ჩვენი აფ-საზური ენის მასწავლებლები ამ ჭრენინგ-კურსს 2016 წლიდან გაივლიან.

ოვანიმოსირი პარაგონის საიტი

Digitized by srujanika@gmail.com

აფხაზეთის ავტონომიური
რესპუბლიკის განათლებისა და
კულტურის სამინისტროსთან
არსებულ „ვალერი არქანიას არტ-
გალერეაში“ ღვაწლმოსილი პედა-
გოგის, წლების განმავლობაში ქ.
სოხუმის N1 საშუალო სკოლის
დირექტორის – ლევან ესათიას
აფხაზეთის ავტონომიური რე-
სპუბლიკის კულტურულ-საგან-
მანათლებლო დაწესებულებებში
მუშაობის 45, ხოლო დაბადებიდან
70 წლისადმი მიძღვნილი საიუბ-
ილო საკარის

ლევან ესათია ხანგრძლივ
პედაგოგიურ, საზოგადოებრივ და
შემოქმედებით საქმიანობას ენეო-
და მოზარდი თაობების სწავლისა
და აოზრის. ტართულ-ათხაზურ

ଓঞ্জলিস অৱৈ বেগুনভাজিয়ে গুড়াকোটা।
 লৈঙ্গিক গ্রসাতীস ইৰাকলৈ মি-
 শুল্পনে আফোচেতীস আবৃত্তনমি-
 শুরি রেখস্পুৰ্দলিকীস মতাবৰণৰ্দিস
 তাৱম্বজড়মাৰিৰ মৰুৱালৈৰ্দিস শেম-
 সৰুলৈৰ্দেৱলমা গুৰুত্বান্ব পুলৰ্দাৰিমা,
 আফোচেতীস অ/ৰ গুণাতলৈৰ্দিসা দ্বা
 ক্ষেপণভূৰিৰ মিনিৰ্বৰ্মা ধৰিন্তৰি
 জোৱান্বিমা। আফোচেতীস অ/ৰ গুণ-

ქართული ენა - რუსიფიკატორული პოლიტიკის სამიზნე

ამას წინათ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობისა და აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის სამინისტროს მხარდაჭერით გალის რაიონის საგან-მანათლებლო რესურსცენტრმა ოკუპირებული გალის რაიონის მასწავლებლებთან შეხვედრა გამართა. შეხვედრაზე გალის საგანმანათლებლო რესურსცენტრის უფროსმა ნონა შონიამ წარადგინა ანგარიში 2013-2015 წლებში ჩატარებული მუშაობისა, რომელიც რესურსცენტრმა გალის ოკუპირებული რაიონის ქართული სკოლების დაუზრუნველყოფისა და ქართული ენის სწავლების შეზღუდვის აღმაშვილობის პარალელურად გასწიო. გალის რაიონში ამ თვალსაზრისით არსებულ უკიდურესად მწვავე ვითარებაზე და გამოსავლის ძიების გზებზე ისაუბრეს აფხაზეთის ა/რ მთავრობის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა ვახტანგ ყოლბაიამ, აფხაზეთის ა/რ უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარებ გია გვაზავამ, აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრმა დიმიტრი ჯაიანმა, შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში მინისტრის პირველმა მოადგილემ ქეთევან ციხელაშვილმა, გამოცდებისა და შეფასების ეროვნული ცენტრის დირექტორმა მაია მიმინოშვილმა და სხვ. ბოლოს გაღელი პედაგოგებმ მოსწავლე-ახალგაზრდობის აღზრდის საქმეში შეტანილი წვლილისა და თავდადებული შრომისათვის აფხაზეთის ა/რ უმაღლესი საბჭოს საპატიო სიგელებით დაჯილდოვეს. შეხვედრის მეორე დღეს გაღელ პედაგოგებს ახალციხის რაბათის სამუზეუმო კომპლექსის დირექციამ უმასპინძლა.

606 806

ოკუპირებული აფხაზეთის გაღის
რაიონში საოცუაციო და სეპარატისტული
რეჟიმის პირობებში მოქმედ სასწავლო-აღ-
მზრდელობით და კულტურულ-საგანმანა-
თლებლო დაწესებულებებში მიმდინარე
პროცესები, მასწავლებელთა და მოსწავ-
ლეთა უფლებების დარღვევა და სკოლებში
მმოძღვიურ ქართულ ენაზე სწავლების
რთული მდგომარეობა ის საკითხებია,
რომლებსაც გალის რაიონის საგანმანა-
თლებლო რესურსსცენტრი განსაკუთრებულ
ყურადღებას უთმობა.

როგორც ცნობილია, აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულმა და ოკუპირებულ გალის რაიონში სპონტანურად დაბრუნებულმა პედაგოგებმა, ადგილობრივი მოსახლეობის მხარდაჭერით, 1994 წლიდან დღემდე ყველაფერი გააკეთეს ქართული სკოლების აღდგენის, ქართველობის, ქართული სულისკვეთებისა და მმობლიური ქართული ენის შენარჩუნები-სათვის, ქართულ-აფხაზური ურთიერთობის აღდგენისათვის. ეს პედაგოგები თანამედროვეობის ნამდვილი გმირები არიან.

ისიც ცნობილია, რომ აფხაზეთის სეპარატისტულმა ხელისუფლებამ, 1994 წლიდან, გალის რაიონის ომამდელი საზღვრების ტერიტორია დაარღვია და მისი მნიშვნელოვანი ნაწილი გადასცა ტყვარჩელისა და ოჩამჩირის რაიონებს, ნაწილი კი გალის „ზედა და ქვედა ზონებად“ დაყო.

ომის შემდგომ აღდგენილი სასწავლო - საგანმანათლებლო და კულტურულ-აღმზრდელობითი დაწესებულებებიც შესაბამისად გადაანაწილა და ქართველი მოსახლეობის წინააღმდეგ დაწყებული პრძოლა მათი მშობლიური ქართული ენის წინააღმდეგ გატარებული რიგი ლონისძიებებით განაგრძო.

ეს ბრძოლა, პირველ რიგში, დაწყებული პითი რუსულენოვანი კლასების გახსნითა და სასანავლო დაწესებულებების რუსულ სკოლებად თანდათან გარდაქმნით, 31-ვე სკოლისთვის ქართულენოვანი აბრების ჩამოხსნით, სასკოლო დოკუმენტაციის ქართულ ენაზე წარმოების აკრძალვითა და სხვა ხერხებით გამოიხატა.

ტყვპარჩელისა და ოჩამჩირის რაიონებს
მიეკუთვნებულ სკოლებში მოქმედი აფხა-
ზური სასწავლო გეგმების მიხედვით, 2008
წლის აგვისტოს შემდეგ მთლიანად შეწყდა
მშობლიური ქართული ენისა და ლიტერ-
ატურის სწავლება, გათავისუფლდნენ ამ
ენის მასწავლებლები, აიკრძალა ქართული
სასკოლო სახელმძღვანელოების გამოყ-
ენება, „სხვა“ ქვეყანასთან – საქართველო-
სთან მოსწავლეებისა და პედაგოგების
თანამშრომლობა.

2014 - 2015 სასწავლო წლის სექტემბ-
რიდან გალის რაიონის „ზედა ზონის“ ყვე-
ლა სკოლის ყველა კლასში – პირველიდან
მეთერთმეტეს ჩათვლით, თითო საათამდე
(1 საათი – ენა, 1 – ლიტერატურა) შემ-
ცირდა ქართული ენისა და ლიტერატუ-
რის ისედაც შემცირებული გაკვეთილები.
2015-2016 სასწავლო წლის დასაწყისიდან

ნოვან, ქართული სკოლის სტატუსშენარჩუნებულ 11 სკოლაში მოქმედ აფხაზურ სასანავლო გეგმაში შეტანილი ცვლილებების მიხედვით, მოსამზადებელი და I-IV კლასები მთლიანად იქნა გადაყვანილი რუსულენოვან სწავლებაზე; მშობლიურ ქართულ ენას და ლიტერატურას არც ერთი საათი არ ეთმობა მოსამზადებელში, I-IV კლასებში კი მას, როგორც რიგით საგანს, მხოლოდ 3 საათი გამოიყო კვირაში (1 - ენას, 2 - ლიტერატურას). დამამთავრებელ კლასებში, ისევე როგორც „ზედა ზონაში“ ქართულ ენას და ქართულ ლიტერატურას კვირეული დატვირთვა მხოლოდ თითო საათი აქვს.

რუსულენოვან სწავლებაზე გადასვ-
ლით უხემად დაირღვა მასწავლებლებისა
და მოსწავლეების უფლებები და გაღლის
ჰუმანიტარულ კოლეჯში რუსულ ენაზე
გადამზადებული ქართული განათლების
მქონე დაწყებითი კლასების ქართველი
მასწავლებლები იძულებული გახდნენ სე-
ქტემპრიდანვე შესდგომოდნენ საცნების
რუსულად სწავლებას. II-IV კლასების მო-
სწავლეები ვერ გებულობენ მათვის
უცხო რუსულ ენაზე ახსილ მათემატი-
კას, საბუნებისმეტყველო და სხვა საგრძნებს,
რის გამოც აერიათ არა თუ მეტყველება,
არამედ წერითი კულტურა, ზოგადად,
ფსიქოლოგიური მდგომარეობა.

აფხაზური ადმინისტრაციის თანამშ-
რომლები, საერთაშორისო ორგანიზაციების
ნარმომადგენლების სტუმრობის დროს ხაზ-
გასმით ახდენენ იმის დემონსტრირებას, რომ
გალის „ზედა და ქვედა ზონების“ სკოლებში

არ არის აკრძალული ქართულად სწავლება და რომ ეს ენა აფხაზური ენის თანაბრად ისწავლება, რომ არ ირლევე მასწავლებელთა და ბავშვთა უფლებები, სინამდვილეში სეპარატისტული ხელისუფლების მიერ დაგეგმილი და გატარებული ღონისძიებები მეტყველებს რუსიფიკატორული პოლიტიკის, რუსული ენის განვითარების ხელშეწყობა-გაძლიერებაზე და ხელს უწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის რუსიფიკაციას.

საქართველოს მთავრობა, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ლეგიტიმური ხელისუფლება განსაკუთრებულ ყურადღებას ამავეილებს ოკუპირებულ გალის რაიონში მასწავლებელთა და მოსწავლეთა უფლებების დარღვევების ფაქტებზე, ქართული ენის უფლებრივ მდგომარეობაზე. უნევის ფორმატი, საქართველოს პარლამენტის ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენის კომისიის სხდომები, სახალხო დამცველის, აფხაზეთის ა/რ უმაღლესი საბჭოს, აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის სამინისტროს, სხვა სამთავრობო თუ არასამთავრობო ორგანიზაციების კონფერენციები და ღონისძიებები, საერთაშორისო თანამეგობრობის წარმომადგენლებთან თანამშრომლობით, მიზნად ისახავს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მდგომარეობის გაუმჯობესებას და სამართლებრივი უფლებების აღდგენას. თუმცა ჯერჯერობით არაფერი იცვლება, რაც იმას ნიშნავს, რომ შესაბამისი ძალისხმევა ყველა ინსტანციაზე და ყველა მიმართულებით უნდა გავაძლიეროთ.

„უდროობის გმირი“

დოკუმენტური ფილმი დიმიტრი (არზაყან) ემუსვარზე

ବୋଲି କ୍ଷରତ୍ନମଣ୍ଡଳ

საქართველოს პარლამენტის კინოდ-
არბაზში, საქართველოს დემოკრატიული
რესპუბლიკის დამფუძნებელთა კრების
წევრის, აფხაზეთის მთავრობის პირველი
თავმჯდომარის (1919-1921 წ.). დიმიტრი
(არზაყან) ემერულარის ცხოვრებისა და მოღ-
ვანების ამსახველი დოკუმენტური ფილმი
„უფროობის გმირი“ პრემიერა შედგა.

როგორც აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის მოვალეობის შემსრულებელმა ვახტანგ ყოლბაიძე აღნიშნა: „ამ ფილმის ჩვენებით დასრულდა არზაყან ემუსხვარის დაბადებით დან 135 წლისადმი მიძღვნილი საიუბილეური ციკლი, რომელმაც მოიცვა არზაყან ემუსხვარის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ამსახველი წიგნის „ქედუხრელი რაინდი“ ქართულად რუსულ ენებზე გამოცემა; ქალაქ პრაღაში, იმ სახლის ფასაზე, სადაც ემიგრაციის პერიოდში ცხოვრობდა არზაყან ემუსხვარი მემორიალური დაფის გახსნა; ლევილში მისი საფლავის კეთილმოწყობა; თბილისში არზაყან ემუსხვარის სახელობის ქუჩის დაფუძნება და მემორიალური კომპოზიციის აღმართვა“

ფილმის შექმნის როლსა და მნიშვნელობაზე ისაუბრეს ფილმის ავტორმა ნინო

ხოფერიამ და არზაყან ემუხვარის შთამომა-
ვალმა ნატო მარშანიამ.

დოკუმენტური ფილმი „უდრობის გმირი“ ასახავს ისტორიის ურთულეს პერიოდს – რუსეთის პრძოლას კავკასიისა და მათ შორის აფხაზეთისთვის და ქართულ-აფხაზური ერთიანობის ერთგული აფხაზის არზაყან ემუხვარის როლს ამ პროცესებში. მოვკითხერობს იმაზე, რომ არზაყან ემუხვარი მხოლოდ საქართველოს წიაღში ხედავდა აფხაზი ხალხის გადარჩენას, „საქართველოსა და აფხაზეთის ისტორიის განცალკევება შეუძლებელია“, – ამბობდა და მხოლოდ ამ პრინციპით მოქმედებდა. ფილმი შექმნილია უნიკალური დოკუმენტების, ფოტომასალის და ფილმის შემოქმედებითი ჯგუფის მიერ დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარის ნაკვალევზე – პრაღაში, სტამბოლში პარიზშა და საქართველოში გადალებული ვიდეომასალის, იქ ჩანტერილი ინტერვიუების ურთიერთობით.

ფილმი მოაზრადა საპატიოარქეოს ტელე-
ვიზიია „ერთსულოვნებასთან“ არსებულმა
სტუდია „ავტოგრაფმა“. ფილმის ავტორია
ნინო ხოვერიშვილი, რეჟისორი – ზურაბ მიქელაძე.

იდეის ავტორი – ხატუ მარძაბია.
დღეულებით ფილმი „უდროობის გმირი“
ქალაქ თბილისის მერიისა და აფხაზეთის ავ-
ტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მხ-
არო აჭარის მიწისათვა

